



*Derneğimizin kurulma sürecinde olduğu 1994 sonbaharında bir gün, Yaman Hoca eski yerindeki Ankara Tıp Deontoloji Kürsüsü'nün koridorunda asılı afişimize uzun uzun bakmış ve onun üzerindeki figürü herkes gibi “aynaya bakan yılan” diye değil “yılan aynaya bakıyor” diye okumuştur... Yılan aynaya bakmaya devam ediyor ve artık bir yandan da onun yasını tutuyor.*

*Biz de Yaman Örs'ü tanımış ve onun yakınında yaşamış olmanın onurunu ve mutluluğunu hüznün ve özlem çeşnili olarak yaşıyoruz...*

## **TÜRKİYE BİYOETİK DERNEĞİ**



## **KENDİ KALEMİNDEN YAMAN ÖRS'ÜN YAŞAM ÖYKÜSÜ**

### **Dr. Yaman Örs**

Dr. Yaman Örs, 12 Ocak 1936'da Ankara'da doğmuştur. Babası M. Suphi Örs, 1928 yılında Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirip yargıçlık, adliye müfettişliği, Yargıtay üyeliği görevlerinde bulunmuş; Yüksek Hakimler Kurulu'nun ilk başkanlığını yapmıştır. Annesi E. Muhadder Sander ise ev kadıymdı. O, Tekirdağ, babası Gelibolu kökenliydi. Ailenin iki erkek çocuğundan büyüğü olan Dr. Örs, Bahçelievler Orta Okulu'ndan sonra gittiği Ankara Atatürk Lisesi'ni 1954 yılında, Ankara Tıp Fakültesi'ni ise 1960'da bitirmiştir. Bu Fakülte'nin 1961 yılı sonlarında girdiği Patoloji Kürsüsü'ndeki uzmanlık çalışmalarını “Endometriyum Hiperplazisinin Histopatolojik İncelemesi” başlıklı teziyle 1965 yılı başlarında sona erdirmiştir. Yirmi bir aylık askeri hekimlik hizmeti süresince Gülhane Askeri Tıp Akademisi Patoloji Kürsüsü'nde, sonra yedi aylık bir süreyle yeniden eski kürsüsünde çalışmıştır.

Daha sonra bir yılı aşan bir süre Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Kürsüsü'nde asistan olarak bulunan Yaman Örs, sonraki yıllarda bu alandaki çalışmalarını Ankara Tıp Fakültesi'ne dönerek sürdürmüştü; 1973 yılı ilkbaharında, “Tıp ve Eğitimi. Beş öğretim üyesiyle” adlı tez çalışmasıyla bu dalda uzmanlığını almıştır. Yine bu dalda 1974-1984 yılları arasında öğretim görevliliği yapan Dr. Örs, zamanla daha çok Tıbbi Etik alanına eğilmiş; 1984-1988 yılları arasında, kısa bir süre öğretim görevlisi, daha

sonra da yardımcı doçent olarak Anadolu Üniversitesi'nin ilgili biriminde görev yapmıştır. 1985 yılında Deontoloji ve Tıp Tarihi doçenti, 1991 yılı sonlarında profesör olan Yaman Örs, 1988 ortalarından sonra sürekli bir biçimde Ankara Tıp Fakültesi Deontoloji Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak çalışmıştır. Burada 1993 yılı yazında Anabilim Dalı Başkanlığını üstlenen Dr. Örs, 2003 yılı başında yaş sınırından emekli olmuştur.

Tıp fakültesinin dışında dişhekimliği fakültesinde, sağlık eğitimi fakültesi ile sağlık hizmetleri meslek yüksek okulunda değişik dersler veren Yaman Örs, fakültesindeki doktora izlencelerinin geliştirilmesinde ve yürütülmesinde sürekli görev almış; bu bağlamdaki derslerinde ise etik ve tarih konularını özellikle felsefe ve temel yöntembilgisi açısından işlemeye çaba göstermiştir.

Yaman Örs, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Felsefe Bölümü'nde 1982 yılında doktora yapmaya başlamış, buradaki çalışmasını, (iki yıllık bir dondurma süresiyle birlikte) 1991 Eylül'ünde savunduğu "Is the 'Biological' Reducible to the 'Physical'? – An overall critical analysis of the concept of reduction in Biology" başlıklı teziyle bitirmiştir. Doktorasını henüz bitirmeden önceki yıllarda, bu üniversitenin Biyoloji Bölümünde "Canlılık Bilimleri Felsefesine Giriş" başlığıyla seçmelik bir ders; 1992-93 akademik yılında ise Felsefe Bölümünde "Biyoetik ve Biyopolitika: Değerler Felsefesinde Yeni Boyutlar" başlığıyla bitiriş sonrası düzeyinde bir ders vermiştir. Daha sonra, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı olarak adını zaman içinde geliştirdiği "Bilimsel Felsefe, Biyoetik ve Biyopolitika" başlıklı bir ders işlemiştir. Prof. Örs, emekliliğini izleyen haftalarda Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde özel bir konumda çalışmaya ve "Tıp Felsefesi" başlıklı bir ders vermeye, üniversitenin genelinde de felsefe alanında etkinlik göstermeye başlamıştır.

Tıbbi Etik'le Etik ve Biyoetik'in yanında tıp tarihinin ve tarihin, tıbbın, bu arada psikiyatrinin, bilim ve felsefenin özellikle yöntembilgisel, "felsefi" ve eğitime ilişkin yönlerine ilgi duymuş olan Dr. Örs, bunlarla birlikte patolojinin ve biyolojinin kuramsal yanlarıyla ilgilenmiş, bu arada evrim süreci ve kuramından yola çıkarak bir 'evrim' kavramı geliştirmiştir. Bu sonuncu noktayla ilgili olarak, "Tıp Evrimi" olarak adlandırdığı ve Tıp Tarihi alanındaki çalışmalarının çekirdeğini oluşturan bir kavram da oluşturmuş; buna benzer biçimde, Felsefe Tarihinin yanında geliştirilebilecek bir Felsefe Evrimi kavramı üzerinde de çalışmıştır. Bunlara ek olarak son yıllarda, Felsefe ve Psikiyatri (ülkemizdeki adıyla Psikiyatri ve Felsefe) disiplinlerarası alanına ilgi göstermiştir. Bu arada, değişik akademik alan ve konumlardaki, çoğu Ankara'da bulunan akademisyenlerle birlikte üç yıl kadar önce kurduğu Bilim ve Bilimsel Felsefe Çevresi'nin etkinliklerini onlardan bir bölümü ile birlikte yürütmektedir. Bütün bu alanlarla birlikte, dil sorunları, laiklik ve başkaca toplumsal-siyasal konular, tıbbın toplumsal yönleri, insan-doğa ilişkisinin etik yönleri ve doğal çevrenin korunması gibi konularda da, akademik düzeyde ve aydın okuyucuya yönelik yazılar yazmış, etkinlikler göstermiştir.

Çeşitli zamanlarda değişik amaç ve sürelerle yurt dışında, özellikle Avrupa ülkelerinde bulunmuş olan Dr. Yaman Örs, 1987-88 akademik yılını Tıbbi Etik alanında Fulbright araştırma burslusu olarak Amerika

Birleşik Devletleri'nde (Teksas Üniversitesi ve Georgetown Üniversitesi, ayrıca New York eyaletindeki The Hastings Center'da) geçirmiştir. 1989-1993 yılları arasında Türkiye temsilcisi olarak Avrupa Konseyi Biyoetik Kurulu (CDBI, ilk kuruluşunda CAHBI) üyeliği görevini yürütmüştür.

İngilizce dışında, daha az olmak üzere Fransızca ve Almanca bilen Dr. Yaman Örs evli ve iki erkek çocuk babasıdır. Patoloji uzmanlığı bulunan eşi Prof. Dr. Ülken Yarkın Örs Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji-Embriyoloji Anabilim Dalı'ndan emekli olmuştur. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Makine mühendisliğini bitirmiş olan büyük oğlu Evren finans alanında öğretim üyesi olarak yurt dışında çalışmakta; yine bu üniversitede eğitim görmüş ve mimar olan küçük oğlu Kuyaş, İstanbul'da mimarlık alanında yayıncılık yapmaktadır.

Kendisinden dokuz yaş küçük olan kardeşi Cenk ise, 1967 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin İdari Bölümü'nü, 1975'de Amerika'da Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde Kamu Yönetimi yüksek lisans çalışmasını bitirmişti. On yıl kadar Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda çalışmış, bu arada 1976-79 yılları arasında Varşova Büyükelçiliği Ticaret Ataşeliği Yardımcılığı yapmıştı.

## CURRICULUM VITAE

**Yaman Örs**, M.D., D.Phil., was born in Ankara in 1936. He graduated from Ankara Atatürk Lyceum in 1954 and from Ankara Medical Faculty in 1960. He received specialty diplomas in Pathology (1965), and in Medical History and Deontology (1973) in this faculty, and his doctoral degree in Philosophy (1991) in the Middle East Technical University in Ankara. He served as a pathologist in the Military Medical Academy in Ankara, and has worked at different academic levels in several medical faculties throughout the years. But he has worked mainly in his original academic setting, the Institute of Medical History, later called the Department of Deontology, in Ankara University. He retired from the latter, while he was a full professor and the chairperson, in the very beginning of 2003 due to the age limit.

He taught Medical Ethics, Medical History, Philosophy, Biopolitics, Bioethics, and the Methodology of Life Sciences at different academic levels in different university settings. Shortly after his retirement, he began to teach, mainly Medical Philosophy, in a special academic position in the Medical Faculty of Akdeniz University in Antalya.

His main academic interests are the methodological aspects of science, history, philosophy, bioethics and biomedical ethics, medicine, psychiatry in particular; philosophical problems in general; theoretical issues of pathology and biology; the concept of evolution; the moral aspects of man-nature relationship; and the interdisciplinary field of psychiatry and philosophy. He has been trying to develop the concept of Medical Evolution which has also formed the core of his teaching in medical history.

He has also been writing, both at the academic-professional and popular-intellectual levels, on the borderland topics in medicine and biology, on general ecology and history, on socio-political as well as medico-social issues, laicism, and the problems of language and the language of science.

He has been abroad for various purposes and for different periods of time, particularly in European countries. He spent the 1987-1988 academic year as a Fulbright research scholar in the United States (in the Universities of Texas and Georgetown, and the Hastings Center). Between 1989 and 1993, he was a member of CDBI (Comité Directeur sur la Bioéthique, formerly CAHBI) at the Council of Europe as the Turkish representative.

Recently, he has played a leading role in the setting up of the Circle for Science and Scientific Philosophy, formed by academicians, mainly in Ankara, from different fields and at differing academic levels.

Besides English, he has a fair knowledge of French and German.

He is married to an academician and has two sons.

*[Türkiye Biyoetik Derneği tarafından 2005 yılında yayımlanan Yaman Örs Armağanı'ndan alınmıştır]*